

**ZAKON
O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE CRNE GORE
I VLADE REPUBLIKE MAKEDONIJE
O SARADNJI I UZAJAMNOJ POMOĆI
U CARINSKIM PITANJIMA**

Član 1

Potvrđuje se Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Makedonije o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima, potpisan u Herceg Novom, 13. marta 2013. godine u originalu na crnogorskom, makedonskom i engleskom jeziku.

Član 2

Tekst Sporazuma iz člana 1 ovog zakona, u originalu na crnogorskom i engleskom jeziku glasi:

**SPORAZUM
IZMEĐU VLADE CRNE GORE I
VLADE REPUBLIKE MAKEDONIJE O SARADNJI I UZAJAMNOJ POMOĆI
U CARINSKIM PITANJIMA**

Vlada Crne Gore i Vlada Republike Makedonije, u daljem tekstu „strane ugovornice“,

Smatrajući da prekršaji carinskih propisa nanose štetu ekonomskim, privrednim, finansijskim, društvenim i kulturnim interesima njihovih zemalja;

Imajući u vidu značaj tačnog obračuna carinskih dažbina i drugih dažbina koje se naplaćuju prilikom uvoza ili izvoza robe, kao i tačnog utvrđivanja tarifne oznake, vrijednosti i porijekla robe kao i pravilnu primjenu odredbi koje se odnose na zabrane, ograničenja i kontrolu;

Prepoznajući potrebu za usklađenim mjerama u borbi protiv krijumčarenja opojnih sredstava, te psihotropnih supstanci i prekursora;

Prepoznajući potrebu međunarodne saradnje u pitanjima koja se odnose na upravljanje i sprovođenje carinskih propisa;

Uvjereni da naponi u sprječavanju kršenja carinskih propisa mogu biti efektivniji uz saradnju između njihovih Uprava carina;

Također imajući u vidu relevantne međunarodne konvencije koje ohrabruju uzajamnu administrativnu pomoć, kao i Preporuke Savjeta za carinsku saradnju (Svjetska carinska organizacija);

su se dogovorile kako slijedi:

ČLAN 1

DEFINICIJE

U smislu ovog Sporazuma:

- a) "Carinski propisi" su zakoni i drugi propisi strana ugovornica koji se odnose na uvoz, izvoz ili tranzit robe, kao i na sve druge carinske postupke bilo da se odnose na carinske dažbine, poreze ili druge naknade koje naplaćuju carinski organi ili na mjere zabrane, ograničenja i kontrole koje primjenjuju carinski organi;
- b) "Carinske dažbine" su carinske dažbine i druge dažbine, porezi, takse ili druge naknade koje se naplaćuju prilikom ili u vezi sa uvozom ili izvozom robe, ali ne obuhvataju takse i naknade koje su ograničene na iznos približnih troškova za pružene usluge;
- c) "Carinski prekršaj" je svaki prekršaj ili pokušaj kršenja carinskih propisa;
- d) "Informacije" označavaju sve podatke, bez obzira da li su obrađene ili analizirane, i dokumente, izvještaje i drugu korespondenciju u bilo kom formatu, uključujući elektronski, ili njihove ovjerene kopije.
- e) "Lični podaci" su svi podaci koji se odnose na fizičko lice koje je identifikovano ili koje može da se identifikuje;
- f) "Kontrolisana isporuka" je metod kojim se dozvoljava izlaz iz, ulaz na ili tranzit, preko teritorija država strana ugovornica, nezakonitih ili sumnjivih pošiljki opojnih droga, psihotropnih supstanci i prekursora ili njihovih zamjena, i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta, i drugih roba u skladu sa prethodnim dogovorom uz znanje i pod kontrolom nadležnih organa tih zemalja, s ciljem da se otkriju lica koja su počinila carinski prekršaj;
- g) "Opojne droge" su supstance, navedene u aneksima Jedinstvene konvencije o opojnim drogama iz 1961. godine;
- h) "Psihotropne supstance" označavaju sve supstance navedene u aneksima Konvencije o psihotropnim supstancama Ujedinjenih nacija iz 1971. godine;
- i) "Prekursori" su hemijske supstance koje se, pod kontrolom, koriste u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, navedene u aneksima Konvencije Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci iz 1988. godine;

- j) "Lice" označava fizička i pravna lica, osim ako nije drugačije traženo u kontekstu;
- k) "Carinski organ" označava u Crnoj Gori, Upravu carina, u Republici Makedoniji, Ministarstvo finansija, Upravu carina Republike Makedonije;
- l) »Organ molilac« je carinski organ koji, u skladu sa ovim sporazumom, podnosi zahtjev za pomoć ili koja prima takvu pomoć;
- m) "Zamoljeni organ" je carinski organ koji, u skladu sa ovim sporazumom, prima zahtjev za pomoć ili koji pruža takvu pomoć.

ČLAN 2

DJELOKRUG

1. Uprave carina strana ugovornica pružiće jedna drugoj pomoć, na način i pod uslovima predviđenim ovim sporazumom, u obezbjeđivanju pravilne primjene carinskih propisa, posebno u sprječavanju, otkrivanju, istraživanju i borbi protiv carinskih prekršaja.
2. Pomoć u okviru ovog sporazuma, pružiće se u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom države zamoljene strane ugovornice i u okviru nadležnosti uprava carina i njihovih raspoloživih resursa.
3. Primjena ovog sporazuma neće uticati na obaveze strana ugovornica, predviđene bilo kojom međunarodnom konvencijom ili Sporazumom u pravnoj oblasti.
4. Odredbe ovog sporazuma ne daju pravo nekom licu da zabrani izvršenje zahtjeva za pomoć.

ČLAN 3

SVRHA POMOĆI

1. Uprave carina strana ugovornica obezbijediće jedna drugoj, bilo po zahtjevu ili na sopstvenu inicijativu sve dostupne informacije i uzajamnu pomoć, a u skladu sa odredbama navedenim u ovom sporazumu:
 - a) da bi se osigurala pravilna primjena carinskih propisa,
 - b) da bi se osigurala pravilna procjena carinskih dažbina, poreza i drugih naknada, kao i pravilno svrstavanje u tarifu, vrijednost i porijeklo proizvoda za carinske svrhe,
 - c) radi preduzimanja mjera u cilju olakšanja i ubrzanja kretanja putnika i protoka roba,

- d) u cilju prevencije, istraživanja i borbe protiv kršenja carinskih propisa;
 - e) u slučajevima u vezi sa dostavljanjem dokumenata koji se tiču primjene carinskih propisa,
 - f) u razmjeni tehničkih iskustava u cilju promovisanja rada predmetnih carinskih organa.
2. Pomoć, pružena u okviru ovog Sporazuma, će uključivati, ali neće biti ograničena na informacije koje se odnose na:
- a) obavještajne mjere koje mogu biti od koristi u prevenciji prekršaja i, konkretno, posebne mjere u borbi protiv kršenja carinskih propisa;
 - b) nove metode korišćene u počinjavanju prekršaja;
 - c) nalaze i otkrića koja su proistekla iz uspješne primjene novih obavještajnih sredstava i tehnika.

ČLAN 4

POMOĆ NA OSNOVU ZAHTJEVA

1. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ dostaviće sve odgovarajuće informacije koje mogu da obezbijede pravilnu primjenu carinskih propisa, uključujući, između ostalog, i informacije o prevozu i isporuci robe, dispoziciji i odredištu takve robe, njenoj tarifnoj oznaci, vrijednosti i porijeklu, kao i informacije o izvršenim ili planiranim radnjama kojima se krše ili mogu da se prekrše carinski propisi.
2. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ dostaviće obavještenje da li je roba koja je izvezena sa ili uvezena na teritoriju države ugovorne strane molioca, na propisan način uvezena na ili izvezena sa teritorije države zamoljene ugovorne strane, navodeći, po potrebi, vrstu carinskog postupka koji je sproveden nad tom robom.
3. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ preduzeće, u okviru svojih nadležnosti, neophodne mjere da se obezbijedi nadzor nad:
 - a) određenim fizičkim ili pravnim licima za koja postoji osnovana sumnja da vrše ili da su izvršila carinski prekršaj na teritoriji države strane ugovornice molioca;
 - b) mjestima gdje je roba smještena na takav način da pruža osnovanu sumnju da postoji namjera da se roba na nezakonit način uveze na teritoriju države strane ugovornice molioca;
 - c) kretanjem robe za koju je organ molilac označio da je predmet carinskog prekršaja na teritoriji države strane ugovornice molioca;

- d) prevoznim sredstvima za koja postoji opravdana sumnja da su korišćena, da se koriste ili da se mogu koristiti za kršenje carinskih propisa na teritoriji države.

ČLAN 5

POMOĆ PO SOPSTVENOJ INICIJATIVI

Uprave carina strana ugovornica pružiće, u okviru svojih nadležnosti, jedna drugoj pomoć, ako smatraju da je to neophodno radi pravilne primjene carinskih propisa, posebno kada raspolažu sa informacijama koje se odnose na:

- radnje kojima su prekršeni, krše se ili mogu da se prekrše carinski propisi i koje mogu biti od interesa za drugu stranu ugovornicu;
- nova sredstva ili metode koje se koriste prilikom vršenja carinskih prekršaja;
- robu za koju se zna ili se sumnja da je predmet carinskog prekršaja na teritoriji države druge strane ugovornice;
- određena lica za koja se zna ili se sumnja da vrše carinski prekršaj na teritoriji države druge strane ugovornice;
- prevozna sredstva i kontejnere, za koja se zna ili postoji sumnja da su korišćena, da se koriste ili da se mogu koristiti radi vršenja carinskih prekršaja na teritoriji države druge strane ugovornice.

ČLAN 6

DOSTAVLJANJE/OBAVJEŠTAVANJE

Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ, u skladu sa zakonodavstvom svoje države, preduzeće sve neophodne mjere da:

- a) dostavi sva odgovarajuća dokumenta,
- b) obavijesti o svim odgovarajućim odlukama,

koji proizilaze iz ovog sporazuma, na adresu primaoca koji ima prebivalište ili je registrovan na teritoriji njegove države. U tom slučaju primjenjuje se član 7 stav 3 ovog sporazuma.

ČLAN 7

OBLIK I SADRŽINA ZAHTJEVA ZA POMOĆ

1. Zahtjevi u skladu sa ovim sporazumom sačinjavaju se u pisanom obliku. Uz zahtjeve, prilažu se dokumenta neophodna za njihovo izvršenje. U hitnim slučajevima, mogu se prihvatiti i usmeni zahtjevi, ali se oni moraju odmah pismeno potvrditi.
2. Zahtjevi iz stava 1 ovog člana treba da sadrže sledeće informacije:
 - a) naziv organa molioca;
 - b) mjere koje se zahtijevaju;
 - c) predmet i razlog za podnošenje zahtjeva;
 - d) koji se zakoni, propisi i drugi pravni akti primjenjuju;
 - e) što tačnije i detaljnije podatke o fizičkim ili pravnim licima na koja se zahtjev odnosi;
 - f) kraći pregled odgovarajućih činjenica, osim u slučajevima koji se navode u članu 6 ovog sporazuma; i
 - g) koja je veza između tražene pomoći i predmeta na koji se odnosi.
3. Zahtjevi se podnose na službenom jeziku zamoljenog organa, na engleskom jeziku ili na jeziku koji je prihvatljiv za taj organ.
4. Ako zamoljeni organ nije odgovarajuća služba koja može da odgovori na zahtjev, prosljediće zahtjev odgovarajućoj službi, koja će postupiti po zahtjevu u okviru svojih zakonskih ovlašćenja ili će obavijestiti organ molioca o odgovarajućim postupcima za takvu vrstu zahtjeva.
5. Ako zahtjev ne ispunjava formalne uslove, može se zatražiti njegova ispravka ili dopuna, što neće uticati na preduzimanje neophodnih mjera.

ČLAN 8

POSTUPANJE PO ZAHTJEVU

1. Zamoljeni organ preduzeće sve prihvatljive mjere da bi postupio po zahtjevu i, ako se to zahtijeva, nastojaće da traži službene ili sudske mjere neophodne za izvršenje tog zahtjeva.

2. Uprava carina jedne strane ugovornice će, na zahtjev Uprave carina druge strane ugovornice, sprovesti sve potrebne istražne postupke, uključujući i ispitivanje eksperata i svjedoka ili lica za koja se sumnja da su izvršila carinski prekršaj i izvršiti provjere, kontrole i ispitati činjenično stanje vezano za pitanja koja su predmet ovog sporazuma.
3. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ može da dozvoli da službena lica organa molioca, kada god je to moguće, borave na teritoriji države zamoljene strane ugovornice u toku istrage koju sprovode njena službena lica, zbog kršenja carinskih propisa države organa molioca.
4. Službeno lice carinskog organa molioca, prisutno na teritoriji države zamoljene strane ugovornice, u skladu sa ovim sporazumom će djelovati isključivo u savjetodavnom smislu i ni pod kojim uslovom neće aktivno učestvovati i istraži ili sprovoditi bilo kakva zakonska ili istražna ovlašćenja dodijeljena službenicima zamoljenog organa; niti će se susretati sa osobama koje se ispitiuju, niti učestvovati u bilo kakvoj istražnoj aktivnosti.
5. Kada su u okolnostima definisanim ovim Sporazumom, službenici Uprave carina jedne strane ugovornice prisutni na teritoriji države druge Strane ugovornice, oni moraju čitavo vrijeme biti u stanju pružiti dokaz svoje zvanične funkcije. Oni ne smiju nositi uniformu niti nositi oružje.
6. Ako organ molilac to zahtijeva, biće obaviješten o vremenu i mjestu gdje se sprovodi tražena istraga, kako bi se na taj način koordinirale aktivnosti.
7. Službena lica organa molioca, koja su ovlašćena da sprovode istražne radnje u vezi sa carinskim prekršajima, mogu da zahtijevaju da zamoljeni organ pregleda odgovarajuće knjige, registre i ostalu dokumentaciju ili medije sa podacima ili da dostavi njihove kopije ili da pruži sve informacije koje se odnose na carinske prekršaje.

ČLAN 9

OBLIK INFORMACIJE

1. Zamoljeni organ dostaviće organu moliocu rezultate istražnih radnji u obliku dokumenta, ovjerenih kopija dokumenata, izvještaja i slično a, kada je to neophodno, i usmeno.
2. Dokumenta iz stava 1 ovog člana mogu se zamijeniti kompjuterizovanim informacijama koje su date u iste svrhe, u bilo kom obliku, zajedno sa svim podacima i informacijama koje su neophodne za tumačenje ili korišćenje tih kompjuterizovanih informacija.

ČLAN 10

MJERE PROTIV KRIJUMČARENJA ODREĐENIH VRSTA ROBA

1. Carinski organi će, po sopstvenoj inicijativi ili po zahtjevu, obezbijediti sve relevantne informacije o svim radnjama, koje su namjeravane ili izvršene, a koje predstavljaju ili mogu predstavljati kršenje carinskih propisa koji su na snazi na teritoriji jedne od strana ugovornica, a odnose se na:
 - a) Promet opojnih droga, psihotropnih supstanci i prekursora,
 - b) Promet oružja, municije, eksploziva,
 - c) Prenos osjetljivih i strateško važnih roba koje podliježu posebnim kontrolama u skladu sa međunarodnim sporazumima i relevantnim multilateralnim sporazumima i zajedničkim obavezama neširenja, čije su članice obje strane ugovornice,
 - d) Prenos umjetničkih djela i antikviteta koja su od istorijske, kulturne ili arheološke vrijednosti za jednu od strana ugovornica,
 - e) Prenos otrovnih roba kao i roba ili supstanci opasnih za okolinu ili javno zdravlje,
 - f) Prenos roba koje podliježu visokim carinskim dažbinama, porezima ili naknadama,
 - g) Krivotvorene ili falsifikovane robe kojom se krše prava intelektualne svojine,
 - h) Informacije u vezi sa istragom i suzbijanje carinskih prekršaja, kao i povraćaj carinskih potraživanja.
2. Informacije koje su dobijene u skladu sa ovim članom se mogu prenijeti na relevantna vladina tijela ugovorne strane koja je podnijela zahtjev. Međutim, one se neće prenositi na treće države.

ČLAN 11

KONTROLISANA ISPORUKA

1. U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, carinski organi mogu, uzajamnim pristankom i u okviru svojih nadležnosti, primijeniti kontrolisanu isporuku s ciljem da se otkriju lica koja su počinila carinski prekršaj i da bi se preduzele zakonske mjere protiv njih.
2. Odluka o primjeni kontrolisane isporuke će se donositi na bazi od slučaja do slučaja i tamo gdje je potrebno, u skladu sa bilo kakvim planovima ili dogovorima koji su se mogli

napraviti u vezi sa određenim slučajem. Oni mogu, ukoliko je potrebno, i pod uslovom da je to u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom strana ugovornica, uzeti u obzir finansijske dogovore i sporazume postignute između obje strane ugovornice.

ČLAN 12

UPOTREBA INFORMACIJA I POVJERLJIVOST

1. Svaka informacija razmijenjena u bilo kom obliku u skladu sa ovim sporazumom može se koristiti tokom upravnih, istražnih i sudskih postupaka. Ona se neće koristiti u druge svrhe osim onih navedenih u ovom sporazumu. Dobijene informacije se mogu koristiti u druge svrhe samo uz prethodnu pisanu saglasnost carinskog organa koji ih je pružio shodno bilo kojim uslovima ili ograničenjima koje utvrdi taj organ.
2. Odredbe stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na informacije koje se tiču prekršaja koji se odnose na narkotike i psihotropne supstance. Ovakve informacije mogu se dostaviti organima strane ugovornice koja upućuje zahtjev, koja je direktno uključena u borbu protiv krijumčarenja drogom. Međutim, ova informacija neće biti poslata trećim zemljama bez prethodnog pisanog pristanka carinskog organa kojem se upućuje zahtjev.
3. Carinski organi strana ugovornica mogu, u skladu sa ovim sporazumom, u svojim dokumentacijama, izvještajima i svjedočenjima, i u postupcima vođenim pred sudovima, koristiti kao dokaz informacije i dokumenta dobijena shodno ovom sporazumu. Upotreba ovakvih informacija i dokumenata kao dokaza na sudovima i težina koju će to imati, će biti definisana u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom države strane ugovornice.
4. Svaka informacija razmijenjena u bilo kom obliku u skladu sa ovim sporazumom smatraće se povjerljivom. Ona će biti obuhvaćena obavezom službene povjerljivosti i uživće istu zaštitu koju takva informacija uživa u skladu sa nacionalnim zakonima države strane ugovornice koja ju je primila.
5. Kada se informacije o ličnim podacima razmjenjuju shodno ovom sporazumu, strane ugovornice će osigurati standard zaštite podataka barem ekvivalentan onom koji rezultira iz primjene principa Aneksa ovog sporazuma, koji je sastavni dio ovog sporazuma.

ČLAN 13

PREDMETI, DOKUMENTA I SVJEDOCI

1. Carinski organi strana ugovornica dostaviće, na zahtjev, dokumenta koja se odnose na prevoz i isporuku robe i koja sadrže podatke o tarifnoj oznaci, vrijednosti, porijeklu, dispoziciji i odredištu robe.

2. Originalni predmeti, dokumenta i drugi materijali mogu se zahtijevati samo ako su kopije nedovoljne. Na izričit zahtjev, kopije predmeta, dokumenata i drugog materijala će se na propisan način ovjeriti.
3. Originalni predmeti, dokumenta i drugi materijali, koji su dostavljeni organu molioca, moraju se što prije vratiti. Prava zamoljenog organa ili trećih strana ostaju nepromijenjena. Na zahtjev, originali koji su neophodni za pravosudne ili slične svrhe, moraju odmah da se vrate.
4. Na zahtjev carinskog organa jedne strane ugovornice, carinski organ druge strane ugovornice može da ovlasti svoje službenike, uz njihov pristanak, da se pojave u svojstvu svjedoka ili eksperta u sudskim ili upravnim postupcima koji se odnose na prekršaje koji se sudski gone na teritoriji države druge strane ugovornice. Ovi službenici će dati dokaze koji se tiču činjenica ustanovljenih od strane njih tokom vršenja svojih dužnosti. Oni će pružiti spise, dokumente ili druge materijale ili autentične kopije istih, što može biti smatrano neophodnim za postupke. Ovi službenici će dati dokaze prikupljene od strane njih tokom obavljanja svojih dužnosti.
5. Strana ugovornica, koja upućuje zahtjev, je službeno obavezna da preduzme sve neophodne mjere za zaštitu lične sigurnosti službenika tokom njihovog boravka na teritoriji njene države, prema stavu 1 ovog člana. Prevoz i dnevni troškovi ovih službenika će biti pokriveni od strane carinskog organa koji upućuje zahtjev.
6. Zahtjev za pojavljivanjem mora jasno naznačiti u kom slučaju i u kom kapacitetu će se službenik pojaviti.
7. Službenik od kojeg se zahtijeva da se pojavi kao svjedok ili ekspert ima pravo da odbije da da dokaz ili izjavu, ukoliko je ovlašćen ili obavezan da tako uradi na osnovu nacionalnog zakonodavstva strane ugovornice kojoj se zahtjev upućuje ili strane ugovornice koja upućuje zahtjev.
8. Zahtjev za pojavljivanje službenika kao eksperata ili svjedoka će biti napravljen u skladu sa zakonom koji je na snazi na teritorijama država strana ugovornica.

ČLAN 14

IZUZETAK OD PRUŽANJA POMOĆI

1. Ako zamoljeni organ smatra da ispunjavanje zahtjeva može da nanese štetu suverenitetu, bezbjednosti, javnom poretku ili drugim bitnim nacionalnim interesima njegove države, ili može da dovede do povrede nacionalne, trgovinske ili profesionalne tajne, može da odbije pomoć ili da je pruži uz ispunjavanje određenih uslova i zahtjeva.
2. Ako organ molilac zatraži pomoć koju on sam ne bi mogao da pruži da se to od njega zatraži, on će u svom zahtjevu ukazati na tu činjenicu. U tom slučaju zamoljenom organu je prepušteno da odluči kako će da odgovori na takav zahtjev.

3. Ako se pomoć uskrati ili odbije, o odluci i o razlozima za to mora odmah da se obavijesti organ molilac.
4. Pomoć može biti odložena od strane carinske uprave od koje je pomoć zatražena ukoliko će ta pomoć ometati tekuću istragu, krivično gonjenje ili sudski postupak.

ČLAN 15

TEHNIČKA POMOĆ

1. Pomoć predviđena ovim sporazumom, obuhvata, između ostalog, dostavljanje informacija o:
 - a) aktivnostima na suzbijaju krijumčarenja koje bi mogle da budu korisne u sprječavanju carinskih prekršaja i naročito posebnim sredstvima koja se koriste u borbi protiv carinskih prekršaja;
 - b) novim metodama koje se koriste prilikom vršenja carinskih prekršaja;
 - c) zapažanjima i otkrićima, kao rezultat uspješne primjene novih sredstava i tehnika u sprječavanju krijumčarenja; i
 - d) novim tehnikama i poboljšanim metodama za postupak sa putnicima i teretom.
2. Carinski organi strana ugovornica će, ukoliko to nije u suprotnosti sa njihovim nacionalnim zakonodavstvom, takođe, tražiti saradnju za:
 - a) započinjanje, razvoj i usavršavanje posebnih programa stručne obuke za svoje zaposlene;
 - b) uspostavljanje i održavanje kanala za međusobnu razmjenu informacija sa ciljem da se olakša bezbjedna i brza razmjena informacija;
 - c) omogućavanje efikasne međusobne koordinacije, uključujući i razmjenu osoblja, stručnjaka i imenovanje lica za vezu;
 - d) proučavanje i ispitivanje nove opreme ili postupaka;
 - e) pojednostavljenje i usaglašavanje njihovih carinskih postupaka; i
 - f) druga opšta administrativna pitanja, zbog čega će, s vremena na vrijeme, biti potrebna njihova zajednička akcija.

ČLAN 16

TROŠKOVI

1. Strane ugovornice neće potraživati nikakva sredstva na ime troškova nastalih u toku primjene ovog sporazuma, osim sredstava za troškove eksperata i svjedoka, i sredstava za troškove tumača i prevodilaca koji nijesu državni službenici.
2. Ukoliko za udovoljavanje zahtjeva nastanu ili mogu da nastanu značajni i izuzetni troškovi, carinski organi će se dogovoriti kako bi utvrdili uslove pod kojim će uslovima udovoljiti zahtjevu, kao i na koji način će se troškovi nadoknaditi.
3. Troškovi nastali u vezi sa primjenom člana 15 ovog sporazuma će biti podložni dodatnim pregovorima između carinskih organa.

ČLAN 17

PRIMJENA

1. Primjena ovog sporazuma će biti povjerena carinskim organima. Ovi organi će se uzajamno dogovoriti o detaljnim aranžmanima u te svrhe, uzimajući u obzir zakonodavstvo koje je na snazi na državnoj teritoriji strane ugovornice.
2. Carinski organi takođe mogu urediti da njihove obavještajne službe budu u direktnoj komunikaciji jedna sa drugom.
3. Nesporazumi i problemi koji se ne mogu riješiti na nivou carinskih organa će biti riješeni putem diplomatskih kanala.

ČLAN 18

TERITORIJALNA PRIMJENA

Sporazum će se primjenjivati na carinskom području Crne Gore i na carinskom području Republike Makedonije.

ČLAN 19

STUPANJE NA SNAGU I PRESTANAK VAŽENJA

1. Ovaj sporazum će stupiti na snagu tridesetog dana nakon datuma prijema posljednjeg obavještenja, kojim strane ugovornice obavještavaju jednu drugu diplomatskim putem da su ispunjene neophodne nacionalne procedure za stupanje na snagu ovog sporazuma.
2. Ovaj Sporazum je zaključen na neodređeno vrijeme, ali ga obje strane ugovornice mogu raskinuti, u bilo koje vrijeme pisanim obavještenjem putem diplomatskih kanala. Sporazum prestaje da važi po isteku šest mjeseci od dana prijema takvog obavještenja od druge strane ugovornice.
3. Ovaj Sporazum može biti izmijenjen na bazi uzajamnog sporazuma strana ugovornica. Izmjene će biti izvršene pisanim putem i stupiće na snagu na isti način kao ovaj Sporazum.

Sačinjeno u Herceg Novom dana 13. marta 2013. god. u dva primjerka, na crnogorskom, makedonskom i engleskom jeziku, s tim što svi tekstovi imaju podjednaku važnost. U slučaju neslaganja u tumačenju mjerodavan je tekst na engleskom jeziku .

Za
Vladu Crne Gore

Vladan Joković s.r.

Za
Vladu Republike Makedonije

Vančo Kargov s.r.

ANEKS

ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

1. Lični podaci koji se automatski obrađuju:
 - a) pribaviće se i obraditi na zakonom propisan način;
 - b) čuvaće se za određene zakonom propisane namjene i neće se upotrijebiti u neku drugu svrhu koja je u suprotnosti sa tim namjenama;
 - c) biće adekvatni, odgovarajući i prema namjeni za koju se čuvaju;
 - d) biće tačni i, kada je to neophodno, ažurni;
 - e) čuvaće se u obliku koji omogućava utvrđivanje njihovog sadržaja, ne duže nego što je to neophodno za namjenu zbog koje se čuvaju.
2. Lični podaci u vezi sa rasnim porijeklom, političkim opredjeljenjem, vjerskim ubjeđenjem ili nekom drugom vrstom ubjeđenja, kao i oni u vezi sa zdravstvenim stanjem ili seksualnim životom, mogu se automatski obrađivati samo ako nacionalno zakonodavstvo za to predviđa odgovarajuću zaštitu. Isto se primjenjuje i na lične podatke koji se odnose na kriminalne radnje.
3. Strane ugovornice preduzeće odgovarajuće mjere zaštite ličnih podataka, koji se čuvaju u elektronskim zapisima, od neovlašćenog uništenja ili od slučajnog gubitka, kao i od svakog neovlašćenog pristupa, izmjene ili otkrivanja.
4. Licu će se omogućiti:
 - a) da utvrdi da li postoji elektronski zapis sa ličnim podacima, njegovu osnovnu svrhu, kao i identitet i mjesto boravka ili glavno poslovno sjedište kontrolora zapisa;
 - b) da dobije, u određenim periodima i bez prekomjernog odlaganja ili troškova, potvrdu o tome da li se njegovi lični podaci čuvaju u elektronskim zapisima, kao i da mu se ti podaci dostave u razumljivom obliku;
 - c) da, u zavisnosti od slučaja, ispravi ili izbriše takve podatke, ako su obrađeni u suprotnosti sa odredbama nacionalnog zakonodavstva, imajući u vidu osnovna načela iz st. 1. i 2. ovog člana;
 - d) pravni lijek, ako nije dobio odgovor na zahtjev da mu se dostavi, ispravi ili izbriše neki podatak, a u skladu sa odredbama tač. b) i c) ovog stava.

5. Nijesu dozvoljena nikakva odstupanja od odredaba st. 1, 2. i 4. ovog člana, osim u okviru ograničenja definisanih u st. 6. i 7. ovog člana.
6. Moguća su odstupanja od odredaba st. 1, 2. i 4. ovog člana ako je takvo odstupanje predviđeno zakonom države strane ugovornice i ako predstavlja neophodnu mjeru u demokratskom društvu, a u interesu:
 - a) zaštite državne bezbjednosti, bezbjednosti građana, monetarnih interesa države ili spriječavanja kriminalnih radnji;
 - b) zaštite subjekata na koje se podaci odnose ili prava i sloboda drugih lica.
7. Ograničenja u vezi sa ostvarivanjem prava navedenih u stavu 4. tač. b), c) i d) ovog člana, sadržana su u propisima o elektronskim zapisima ličnih podataka koji se koriste za potrebe statistike ili u naučnoistraživačkom radu, kada rizik da će se podaci zloupotrijebiti ne postoji.
8. Svaka strana ugovornica preuzima obavezu da uvede odgovarajuće sankcije i pravna sredstva protiv kršenja odredaba iz nacionalnog zakonodavstva kojim su uređena osnovna načela iz ovog člana.
9. Ni jedna odredba iz ovog člana neće se smatrati ograničavajućom, niti će uticati na mogućnost strane ugovornice da odobri veće mjere zaštite od onih koje su predviđene u ovom članu.